

מסורת הש"ס

החליל פרק חמישי סוכה

נדר

עין משפט נר מצוה

יז א מ"י פ"ז מהלכות נלי
המקדש ה' ו' :

מוסף רש"י

אפילו כרבנן. והא' אין
צין, לאו דיעשה פסוקים כל
כך אלא שלא יתקיימו ציטטים
יומר ממנו (עורכין י').
ולאפוקי מדרבי יוחנן.
דלמר גבי ר"ה שעת
תשע תקיעות שגל על
מלכות ושלם של זכויות
ושלם של פסוקים תשע
שעות ששה שעה צין
לא אחת ואחת ילא (שש).
ולא כלל. משמע כלל
לא יפסקו (שש). תשע
תקיעות. מרובות נמי
קאמר (ד"ה דל). דלא
חש לקימחא. למה סהא
טוקן. אם טעית אס פסוקים
דרבנן (ש"ס י"ג). למה סהא
טוקן ומולא מיו. כלומר
לדבריו (בימות שבת).

רבינו חננאל (המשך)

מחיר ר' אליעזר בן יעקב,
ואשמעין נמי דר' אחא
בר חנינא. ונדרו דבר ר'
יורא. ופירק רבא אליבא
דרבי אחא ואמר, לפי שאין
תוקעין על מילוי המים
בשבת. פ"י שאין מילוי
המים בשבת. (דתינא)
[נדתן] כמעשה בחול כר'
אלא שהיה מלא מערב
שבת חבית של זהב שאינה
מקדשת מן השילוח.
בשבת, אין שם תקיעה
על מילוי המים, ולא על
שער [ההלל]. ולא על
השער התחתון (כ"ו) נהרי
באין ש"ט. ורשית אחריני
להבטיל ולהבדיל בין קדש
לחול. וכיון דמילוי הני
ש"ט, נשתירו כ"א דבכל
יום, ו' דלכתיב, ובחב, ו' ו'
למוספי שבת, ו' למוספי
יום טוב הרי מ"ב, ובצרי
לחול טובא, לפיכך לא
אני [שבת] שבתוך החג
דהא לא משתכח בה מ"ח.
ומקשינן וכו' וליתני ראש
השנה שחל להיות בשבת,
דאיכא ג' מוספין. של
ראש השנה ושל שבת
ושל ראש חודש דאנין
כ"ז תקיעות, ג' לפתיחת
שער ו' למחיל של
שחר ו' למחיל של
בית הערבים, מ"ח, ואי
איתא דלר' אחא ליתני
ראש השנה שחל בשבת
היו שם מ"ח. ופוקינן
איצטריך ליה למיתני ערב
שבת שבתוך החג היו
שם מ"ח. לאשמעינן ג'
לגבי מובח כר' אליעזר.
ואמרין א' הכי ליתני
הא הוא, ליתני ערב שבת
שבתוך החג לאשמעינן
ג' לגבי מובח ומתניתין
ר' אליעזר בן יעקב היא,
וליתני ערב שבת
בשבת לאשמעינן הא דר'
אחא בר חנינא. ורדינן
אין הכי נמי, מיהו תנא
דחא ושייר אחריני. מאי
שייר דחא שיר, שייר
ערב הפסח נמי אית ביה
שבת שבתוך החג, וכל
שבת ששלוש כחות, וכל
שבת ששלוש פסחים קורין
את הלל, ותוקעין ומרינן
ותוקעין. ואם גמור את
הלל שובין אותו, ואם
שנו ועדיין לא נשלמה
שחיטת פסחים של כל
כה, משלישין את [ההלל]
נמצאו שותקין על כל כה
ט' תקיעות, כ"ז כחות כ"ז

מהן דתימא אפילו כרבנן. ואין צין דקאמר שלא יפסק צין זה
לה הפסקה מרובה כדי לגמור שלשמן כדרכי אזהר דלמר
בשילהי ראש השנה (דף נ"ד) וס' שהה כדי לגמור את כולה חוזר
לראש ולאפוקי מדרבי יוחנן דלמר שמע תשע תקיעות בתשע שעות
ציוס ילא דשהה כדי לגמור את כולן
אינו חוזר לראש קמ"ל דוקא לרבי יהודה
קאמר רב כהנא משום דתקיעה
ותרועה ותקיעה כולה אחת היא
ואפילו הפסקה מועטת פחות מכדי
לגמור שלשמן לא יפסק אלא כדי
נשימה דהפסקה צריך כדלמר בשילהי
ר"ה (ס' וס) ותקעתם תרועה תקיעה
בפני עממה ותרועה צפ"ע אכל
לרבנן לא חישינן אי מפסיק טובא
והשחא לענין תקיעות לא נפקא לן
מיניה מיד לרבי יהודה בפלוגתא
דר' אבהו ור' יוחנן ובי פליגי אליבא
דרבנן ולענין מילי טובא בכלל
וצמגילה וצק"ש וצתפלה:

שייר ערב הפסח. שיש צחיטת
הפסח עשרים ושבע
תקיעות שהפסח נשחט בשלש כחות
כת אחר כת דתמן צתמיד נשחט
(פסחים דף ס"ד). וכל כת קוראה את
הלל של פעמים שהיו פסחיהן מרובין
(ה' וס) טעונים הלל צחיטתן ולא היו
מספיקין לשחוט פסחיהם כל כת וכת
עד שיקראוהו ג' פעמים ואף על גב
דמן ואף על פי שלא שלשו מימיהן
הלל לא גמרו פעם שלישית אכל
מיהו אין כת שלא היתה גומרתו שמי
פעמים ומתחלת צו פעם שלישית ואין
חסר מן התקיעות כלום צתפלה
קריאה תוקעין וכלל קריאה שלש
תקיעות כן פירש צקונטרס ואין
הלשון משמע כן דתמן התם קראו
את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו
שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהן
משמע שאפילו כת ראשונה לא התחילה
פעם שלישית מעולם ועוד משמע
שצראשי פרקים היו תוקעין כדלשון
צקון מסכת תמיד גבי שיר של תמיד
דצור הלויים צשיר הגיעו לפרק תקעו
והשתחוו העם על כל פרק תקיעה
ועל כל תקיעה השתחוואו ושי פרקים
יש צהלל מדר' יהודה דלמר מימיהם
של כת שלישית לא הגיעה לומר
אהבתי משמע דלצהבתי הוא תחילת
הפרק והודו נמי תחילת הפרק
כדלמרין פרק לולב הגזול (נעיל דף
נ"ח וס) מכלאן שמואה לענות צראשי
פרקים והם היו תוקעין צתפלה

ההלל שלש תקיעות דתמן פרק תמיד נשחט (פסחים דף ס"ד).
נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק
נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כת וכת ואין לך כת
שלא היתה גומרת הלל אחד לרבנן נמצא לשלשה כחות שלשה
הללות וזהו כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל
וכשהיו שונות נפשי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר
דשייר והא דתמן אין מוסיפין על מ"ח הוה מצי לאקשוי וזמנין
דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אכל צללו הכי פרכין
עלה מערב הפסח שחל להיות צצבת דנפשי לרבי יהודה ולרבנן
ומשני כיון דליתיה בכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס
שהכת קוראה את הלל לא היתה הכת קוראה אלא הלויים קוראים
וכן איתא צתוספתא דפסחים הלויים היו עומדים על דוכן ואומרים
את ההלל צשיר א' גמרו שנו ואם שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו
מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כת שלישית לא הגיעה לומר
אהבתי כלומר לא הגיעו הלויים לומר אהבתי צחיטת פסחיהן:

א'

לרבי אחא מוצינן אם איתא דתוקעין לכל מוסף ליתני ר"ה שחל
ביום טוב ויעקב דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

ערב

מהו דתימא רבנן. היא. ויכול להפסיק צינתים הפסקה מועטת
ומאי אין צין דקאמר שלא ימתין הממנה מרובה לאפוקי מדרבי
יוחנן: **תשע תקיעות.** האמורות צראש השנה מן התורה שלש
למלכות תקיעה תרועה תקיעה ושלש לזכויות ושלש לשופרות

כדלמרין צראש השנה (דף נ"ד). והא'
דעדינן טפי משום ספיקא דתרועה
הוא דלא ידעינן אי גנוחי הוא אי ילולי
הוא: ולא כלום. משמע דלפילו
הפסקה מועטת ליתא: אינו אומר על
גבי מוצא. שהיו תוקעין לגבי המוצא:
ה"ג לגבי המוצא למה לי דתקע הא
תקע ליה למילוי המים. כל תקיעות
הללו של שער העליון והתחתון ושער
המים משום מילוי המים הוא הלכך
לערבה למה לי תקיעה הא כל הני
תקיעות דמוספין צתא אין אלא משום
ושאצתם מים צשון הלכך הואיל
וגמירין חשיב התקיעות צתא שנים
עשר למעלה העשירית עדיף למיעבד
דמוכחא מילתא שהן משום מילוי המים
שמוקע לכוין על דבר המילוי כסדר
ומעלה עשירית משום דמוקע מסוים
צעלמא הוא לידע היכן תוקעין אותם.
ואני שמעתי שלש לגבי מוצא כשמוליכין
את המים למוצא וה"ג לגבי מוצא
למה לי דתקע הא תקע ליה צשעת
נסוך המים ט' לתמיד של שחר
צשעת נסכים היו שאין אומרים שיר
אלא על היין וקשיא לי א"כ נפישן
לכו תקיעות דהא איכא הך דתנן
גבי זקיפת ערבה או שמא זקיפת
ערבה צעת שמוליכין המים למוצא
היא: שאין צ"ל יתקעו. אלא וצני
אחין צתולרות. הכל לפי מוספין
תוקעין. מפרש ואזיל לה: הוא פני
לה. רבי אחא דמני לה הוא אמר לה:
לומר שמוקעין כו'. הוא היה מפרש
לה דמני הכל לפי הנוספין דקאמרין
שמוקעין על כל מוסף ומוסף יום שיש
צו שתי קדושות כגון שבת ויום טוב
וצריך שני מוספין תוקעין לכל מוסף
שמומרים למוסף שבת שיר של שבת
ותוקעין תשע תקיעות לשלשה פרקים
ולמוסף יו"ט שיר של יום טוב ותוקעין
ט' תקיעות: ואם איתא. דתוקעין
על כל מוסף ליתני שבת שבתוך החג:
שאין תוקעין לפתיחת שערים צצבת.
צשניה למאנה צתקיעות שחל קרבן
דכתיבי צצקאל ותקעתם צתולרות
על עולותיהם אכל הך קסימנא נינהו
שישמעו ויצאו למעמד ולדוכנם ולא
דחו שבת הלכך הדר היו להו מ"ח:

מאן הא. דתריך הכי: דלא חש לקימחא. טוקן ומולא סוקין ואינו
חושש כלומר מרצה דברים שאינם: **חדא דמסני' טן צכל יוס.**
היו שם אחת ועשרים ומני פתיחת שערים צהדייהו ואם אינם
צצבת נמצא שפותחין מאחת ועשרים: **ועוד אי נמי כי הדדי**
נינהו. כלומר אפי' לצדדיו שאין תוקעין לפתיחת שערים צצבת
והוה להו נמי צצבת צבתוך החג מ"ח כדלמר ארבעים ושמונה
צע"ש צבתוך החג ליתני שבת צבתוך החג דהא הוה ליה למיתני
ולמיצב ע"ש: דהא שמעינן מינה תרתי שמעת מינה דרבי אליעזר
צן יעקב. דאין תוקעין למעלה העשירית אלא על גבי המוצא
כדקאמר להו ואילו ושמעינן מיניה דרבי אחא דתוקעין על כל
מוסף דאילו שלשה להצדיל וג' להצטיל אשמעינן צצרא ואמאי
צן יעקב לחודה: לפי שאין תוקעין למילוי המים צצבת. שצב
נחמלאו מערב שבת דתמן צפרק לולב וערבה (נעיל דף נ"ח): אלא
שהיה ממלא מערב שבת: וצצרי להו טובא. כל הנוספות צתא
דשער עליון ותחתון ושער המים ולגבי מוצא וצצרי להו נמי
להצטיל ולהצדיל דערב שבת ואיכא טובא: וליתני ר"ה כו'. לרבי
ליות צצבת היו שם מ"ח כ"א שכלל יום וכו' של שלשה מוספין: דרבי
אליעזר צן יעקב. דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

- (א) [תוספתא ר"ה פ"ב
היי"ץ ערכין י. ר"ה נ"ד;
(ב) [תוספתא פ"ד ה"ה]
(ג) [נלקמן נ"ה. ד] [פסחים
פד. יומא מו. בימות מנב].
(ד) [נעמתי יג. ד. ימות
טו. מג. סב. מוסף כ"א].
(ה) [קדוש טו. מ. מיר
נח. סוטה טו. צ"ק י.
טו. מג. סב. מוסף כ"א].
(ו) [ל' דמוספין. רש"י,
נ' לעיל מה].

תורה אור השלם

1. ובני אהרן הדבנים
יתקעו בחצוצרות והיו
לכם לזקקת עולם
לדרימכם: במדבר י ח
2. ובימים שמוקעתם
ובמועדיכם ובראשי
החודשים ותקעתם
בחצוצרת על עולותיכם
ועל זבחי שלמיכם והיו
לכם לזקרון לפני
אלהיכם: אני ה'
אלהיכם: במדבר י י

הגהות הב"ח

- (א) תוס' ד"ה שיר וכו'
פסחים מרובים והיו
טעונים:

רבינו חננאל

ואילו לא [אמר] ולא
כלום. הוה אמרין לאפוקי
מדרבי יוחנן דאמר ששע
ט' תקיעות בט' שעות
יצא, בא רב כהנא לומר
שאם ריחוק הרבה ביניהם
לא יצא. לפיכך פירש ולא
כלום. להודיע דהכי כסריא
ליה ודכולא חדא חשיבין.
כר' יהודה. פתני' ערב
שבת שבתוך החג היו כן
ואמר' מתני' ר' אליעזר בן
יעקב היא, מדלא (תאמר)
[אמרין] למעלה העשירית,
צו שתי קדושות כגון שבת ויום טוב
וצריך שני מוספין תוקעין לכל מוסף
שמומרים למוסף שבת שיר של שבת
ותוקעין תשע תקיעות לשלשה פרקים
ולמוסף יו"ט שיר של יום טוב ותוקעין
ט' תקיעות: ואם איתא. דתוקעין
על כל מוסף ליתני שבת שבתוך החג:
שאין תוקעין לפתיחת שערים צצבת.
צשניה למאנה צתקיעות שחל קרבן
דכתיבי צצקאל ותקעתם צתולרות
על עולותיהם אכל הך קסימנא נינהו
שישמעו ויצאו למעמד ולדוכנם ולא
דחו שבת הלכך הדר היו להו מ"ח:

תקיעות. הנה מ"ח תקיעות בערב הפסח, ושייר ולא שנאה במשנתנו, וכשם ששייר זו, כן שייר ראש השנה שחל להיות בשבת.

שבת שבתוך החג היו שם מ"ח, ואשמעין